

УДК 347.73

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V45(2024)-04

Бурковська А. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4158-1721

e-mail: burkovskaya@mnau.edu.ua

Терянік Д. О., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0009-0007-2439-1869

e-mail: diana.teryanik@gmail.com

Податкові пільги в Україні на період воєнного стану

Анотація. У дослідженні відображено перелік податкових пільг, наданих в Україні під час воєнного стану. Шляхом аналізу законодавства, включаючи зміни до Податкового кодексу України та інших відповідних нормативно-правових актів, досліджено особливості оподаткування та податкову звітність протягом цього періоду. На основі аналізу виявлено, що в Україні були внесені істотні зміни до податкового законодавства з метою підтримки підприємництва та економіки під час воєнного стану. Ці зміни охоплюють надання пільгових умов оподаткування для певних категорій суб'єктів господарювання, звільнення від певних податкових обов'язків та удосконалення адміністративних процедур. У результаті, наше дослідження підкреслює важливість податкових пільг у період воєнного стану для підтримки економіки та підприємництва.

Ключові слова: податкові пільги; воєнний стан; законодавство; оподаткування; економіка; підприємництво; зміни; підтримка.

Burkovska Alla, PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Terianik Diana, applicant higher education, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Tax Privileges in Ukraine During the Period of Martial Law

Abstract. Introduction. During periods of martial law, governments often implement special measures to support businesses and individuals affected by the circumstances. In Ukraine, the imposition of martial law has led to the introduction of various tax privileges aimed at alleviating the economic burden and promoting stability. By analyzing legislation, including changes to the Tax Code of Ukraine and other pertinent regulatory acts, this research seeks to understand the impact of these measures on taxation and economic activity during times of crisis. Analysis reveals significant modifications to the Ukrainian tax legislation to support entrepreneurship and the economy amidst martial law. These modifications include the provision of preferential tax conditions for certain categories of business entities, exemptions from certain tax obligations, and improvements to administrative procedures. In conclusion, our study underscores the importance of tax privileges during times of martial law in supporting the economy and entrepreneurship. By providing relief to businesses and individuals, these measures contribute to economic stability and resilience during times of crisis.

Purpose. The primary purpose of this study is to analyze the tax privileges introduced in Ukraine during the period of martial law and assess their impact on taxation and economic activity. By examining the relevant legislation and regulatory changes, we seek to identify the key provisions of these tax privileges and evaluate their effectiveness in providing relief to businesses and individuals. Additionally, we aim to explore the broader implications of these measures for economic stability and resilience in Ukraine amidst the challenges posed by martial law.

Results. Analysis of the tax privileges introduced in Ukraine during the period of martial law reveals several key findings. Firstly, there have been significant modifications to the Ukrainian tax legislation aimed at supporting entrepreneurship and the economy during times of crisis. These modifications include the provision of preferential tax conditions for certain categories of business entities, such as exemptions from certain tax obligations and improvements to administrative procedures. Additionally, the implementation of these tax privileges has contributed to easing the tax burden on businesses and individuals, thereby promoting economic stability and resilience in Ukraine.

Conclusion. In conclusion, study highlights the importance of tax privileges as a policy tool for supporting the economy during periods of martial law. By providing relief to businesses and individuals, these measures play a crucial role in alleviating the economic burden and promoting stability. However, further research is needed to assess the long-term implications of these tax privileges and their effectiveness in fostering economic resilience in Ukraine.

Keywords: tax privileges; martial law; legislation; taxation; economy; entrepreneurship; changes; support.

JEL Classification: H20; H21; H26

¹Стаття надійшла до редакції: 25.06.2024

Received: 25 June 2024

Постановка проблеми. У період воєнного стану, коли економічна стабільність та національна безпека стають пріоритетами, в Україні існує значна кількість податкових пільг, які можуть становити суттєвий обсяг бюджетних втрат. Це створює проблему ефективного використання державних ресурсів у складний час, коли кожна гривня важлива для забезпечення обороноздатності та соціальних потреб.

Існуюча система податкових пільг може призвести до несправедливого розподілу фінансових навантажень у період воєнного конфлікту. Деякі сектори економіки чи підприємства можуть отримувати надмірні пільги, тоді як інші, які можуть бути ключовими для підтримки обороноздатності чи гуманітарної допомоги, можуть залишатися поза увагою. Це може призвести до недостатнього фінансування стратегічно важливих секторів у важливий момент для країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Під час дослідження було проведено аналіз останніх наукових досліджень і публікацій у цій галузі. Робота включала вивчення та аналіз як вітчизняних, так і зарубіжних праць учених, зокрема Андрущенко А. В., Голованя Т. Г., Заклекти-Берестовенко О. С., Третьякової О. В., Волкова Ю. О., Іванова Ю. Б., Гордієнко М. І. та інших. Цей аналіз дозволив систематизувати та узагальнити інформацію про застосування податкових пільг у різних країнах, визначити тенденції в їх використанні.

Формулювання цілей дослідження. За мету поставлено ціль дослідити законодавчі зміни та пільги, що стосуються оподаткування, податкової звітності та соціальних пільг для різних категорій платників податків і підприємств у контексті воєнного стану. Мета дослідження полягає і у систематизації цих пільг з метою надання інформації, яка допоможе особам і підприємствам краще зрозуміти їхні права та обов'язки в податковій сфері під час кризових ситуацій, таких як воєнний стан.

Основні результати дослідження. Головне джерело доходів державного бюджету історично складалося з податкових надходжень, які зазвичай становили понад 85% його доходної частини. Однак на сьогодні, згідно з оперативною інформацією від представників урядових структур, цей показник зменшився і становить близько 60%, що створює загрозу стійкості фінансів держави, особливо в умовах активної воєнної діяльності [1].

Повномасштабне вторгнення в Україну призвело до масової міграційної кризи, що породило найбільшу хвилю біженців з часів Другої світової війни. Згідно з даними Управління Верховного комісара ООН, понад 7,9 млн осіб виїхали за межі країни, а ще 5,9 млн стали внутрішньо переміщеними особами [1]. Ця ситуація негативно впливає на потенціал фіскальної політики та управління країни, ускладнюючи можливість збирання податків та інших доходів до бюджету [1].

Крім того, важливо врахувати, що будь-яка криза, крім загрози, також може відкривати і нові можливості. Однією з цих можливостей є потенційне зменшення тіньового сектору економіки через підвищення рівня оподаткування. Проте, цей підхід також може мати зворотну сторону, оскільки надмірне податкове навантаження може призвести до збільшення неплатіжної культури, що своєю чергою загрожує стабільності та розвитку економіки.

Податкова соціальна пільга розглядається як механізм зменшення податкового навантаження для осіб з обмеженим рівнем доходів в Україні, цей інструмент передбачає відрахування певної суми від заробітної плати до нарахування податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), що дозволяє оподатковувати лише частину заробітку [2]. Такий підхід спрямований на сприяння соціальної рівності та підтримку громадян з низьким рівнем доходу, однак цей механізм обмежений, оскільки пільги надаються виключно особам із обмеженими фінансовими можливостями, не охоплюючи тих, хто має вищі доходи [2].

Під час введення воєнного стану в Україні у лютому 2022 року, уряд прийняв ряд законів, спрямованих на зміни в податковому законодавстві (№ 2118-IX [3], № 2120-IX [4], № 2142-IX [5]). Ці зміни передбачають надання певних пільг для бізнесу та вирішення окремих аспектів фінансової діяльності під час воєнного конфлікту.

Паралельно з цим, на стадії підпису Президентом України перебуває ще один законопроект (№ 7234 [6]), спрямований на внесення додаткових змін до Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Його прийняття й набуття чинності ймовірно буде означати додаткову регуляцію податкової системи в період воєнного стану.

Також протягом періоду дії воєнного стану на території України, строки подання будь-якої звітності, за винятком податкової, призупиняються до моменту його припинення або скасування, а це означає, що організації та підприємства мають можливість тимчасово звільнитися від дотримання зазначених строків подання документації, включаючи фінансову та економічну звітність [7].

У цей період зобов'язання щодо подання податкової звітності залишаються незмінними і підпадають під встановлені ПКУ строки. Це створює обов'язок для платників податків продовжувати подавати необхідну документацію згідно з встановленими законодавчими вимогами, не зважаючи на призупинення інших строків подання звітності.

Згідно з Перехідними положеннями Податкового кодексу України, у випадку, коли платник податків не може вчасно виконати свої обов'язки, зокрема щодо своєчасної сплати податків і зборів, або подання звітності, він звільняється від відповідальності, передбаченої Податковим кодексом, однак, платник

має зобов'язання виконати ці обов'язки протягом шести місяців після завершення періоду воєнного стану в Україні [7].

Протягом часу, поки в Україні діє воєнний стан, податкові перевірки не розпочинаються, а уже розпочаті перевірки призупиняються. Це стосується усіх видів підприємств та організацій, що підлягають податковому контролю. Однак, існують винятки з цього правила. Як приклад, камеральні перевірки декларацій або уточнюючих розрахунків можуть продовжуватися у випадку, якщо була подана заява про повернення суми бюджетного відшкодування. Винятком залишаються показники, що формуються на підставі податкових накладних і розрахунків коригування, що були складені та зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних, а також митних декларацій [7]. Проте, це правило не стосується певних товарів, а саме:

- спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, пива;
- тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну;
- сигарет і цигарок, сигарил;

- рідин, які використовуються в електронних сигаретах.

Ці товари вважаються об'єктом обов'язкового податкового контролю протягом воєнного стану, незалежно від призупинення інших видів перевірок.

У контексті воєнного стану, що має значний вплив на економіку та фінансову стабільність країни, виникає необхідність у заходах, спрямованих на підтримку бізнесу та зменшення фінансового тиску на підприємства. Закон України від 15 березня 2022 року № 2120-ІХ відображає спробу реалізації цієї необхідності через введення нових податкових пільг і стимулів для фізичних осіб - підприємців і підприємств. Особливу увагу приділено спрощенню оподаткування та зменшенню фінансових обтяжень для цих суб'єктів господарювання в умовах воєнного конфлікту.

Розглянемо, які саме нові податкові пільги та стимули передбачені в цьому законі для ФОПів і підприємств, та як вони спрямовані на забезпечення фінансової стабільності й підтримки в умовах війни (табл. 1).

Таблиця 1 Нові податкові пільги для ФОПів і підприємств в умовах війни

Нова податкова модель для військового та післявоєнного періоду	Опис змін
Зменшення ПДВ і акцизу на пальне	Закон передбачає зниження ставки ПДВ на пальне з 20% до 7% та скасування акцизу на цей вид товару. Це робить пальне більш доступним для населення та підтримує його стабільність у ціновому відношенні.
Оновлена система оподаткування та пільги	Вводиться оновлена система оподаткування, яка передбачає сплату єдиного податку не лише фізичними особами - підприємцями, але й великими компаніями за новими ставками. Платники зможуть користуватися пільгами на період воєнного стану, зокрема, збільшено ліміт річного доходу та знижено ставку єдиного податку для певних категорій платників.
Пільги для власників земельних ділянок	Власники земельних ділянок звільняються від сплати податку за землю та орендної плати на певний період, що сприяє спрощенню фінансового тягаря у воєнний період та після нього.
Стимули для допомоги бійцям і благодійності	У законі передбачено низку заходів для підтримки військових і благодійності, таких як звільнення від оподаткування пального, благодійної допомоги та податкових знижок для пожертвувань. Ці заходи спрямовані на підтримку військових та їх родин, а також стимулюють активну благодійну діяльність.
Послаблення для підприємців і захист прав споживачів	Закон передбачає послаблення фінансового тиску на підприємців, зокрема, шляхом звільнення від сплати окремих податків та акцизів, а також спрощення процедур оподаткування. Крім того, він забезпечує захист прав споживачів і стимулює безготівкові розрахунки.
Розширення термінів та інші послаблення	Закон передбачає розширення термінів для виконання ряду фінансових зобов'язань, таких як сплата податків і відновлення роботи підприємств. Також він передбачає ряд інших послаблень, таких як звільнення від санкцій за порушення законодавства про касові апарати та збереження дії ліцензій на підакцизну продукцію.

Джерело: сформовано з використанням [8]

Представлені зміни спрямовані на забезпечення фінансової стабільності та підтримки в умовах воєнного конфлікту, а також на стимулювання соціальної відповідальності та благодійної діяльності.

Крім того, варто зазначити, що введені заходи спрямовані на спрощення оподаткування та зменшення фінансових обтяжень для підприємств і ФОПів. Це, своєю чергою, створює сприятливі умови для розвитку бізнесу та підтримує його

функціонування в умовах економічної нестабільності та соціально-політичних потрясінь.

Зазначена пільгова програма також передбачає спеціальні умови для осіб, які мобілізовані на військову службу, надаючи їм можливість тимчасово звільнитися від податкових і збірних платежів. Цей захід сприяє не лише захисту прав самозайнятих осіб під час військової мобілізації, а й стимулює їх активну участь у захисті країни, надаючи можливість повернутися до своїх підприємницьких справ після закінчення військової служби [8].

Згідно з результатами опитування Європейської бізнес-асоціації, попри складну ситуацію [9]:

- 52% українських компаній продовжують працювати, хоч і зазнають деяких труднощів, демонструючи свою відданість і відповідальність перед країною;

- 27% компаній тимчасово призупинили свою діяльність, відповідаючи на потреби ситуації та забезпечуючи безпеку своїм працівникам та клієнтам.

Більшість підприємств також виявили свою готовність та солідарність, надаючи підтримку армії та Територіальній обороні:

- 41% компаній допомагають фінансово, вкладаючи у зусилля оборони країни;

- 35% надають підтримку працівникам, які взяли захищати Україну;

- 31% забезпечують продуктами, а 29% – послугами;

- 16% компаній надають ліки, а 9% – засоби захисту та оборони.

Ці показники свідчать про різноманітні форми підтримки, що виявляються вітчизняними бізнесами у непрості часи для країни.

У Міністерстві фінансів наголошують, що однією з ключових соціальних пільг є податкова пільга, яка може застосовуватись у випадку, коли місячний дохід особи не перевищує встановленого рівня прожиткового мінімуму для працездатних осіб. У 2024 році цей рівень становить 3028 гривень і підвищується до 4240 гривень, якщо дохід не перевищує вказаний поріг, при цьому, розрахунок пільги проводиться, округлюючи суму до найближчих 10 гривень [2].

Згідно з поясненнями Мінфіну, кожен працівник може скористатися цією пільгою лише за одним

місцем роботи. Якщо дохід не перевищує 4240 гривень, працівник має право на застосування загальної податкової соціальної пільги у розмірі 50% від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб [2]. Ця ініціатива спрямована на полегшення фінансового навантаження на осіб із низьким доходом, забезпечуючи їм певний ступінь соціального захисту та підтримки у формі податкової пільги.

Для застосування податкової соціальної пільги необхідно подати відповідну заяву до роботодавця, додавши до неї необхідні документи, які підтверджують право на отримання цієї пільги. Якщо особа працює на кількох роботах, вона може подати заяву лише до одного з роботодавців на власний вибір.

До переліку документів, які необхідно подати, входять ті, що засвідчують статус особи та її сімейний стан, наприклад, свідоцтво про народження дитини, рішення органу опіки та піклування, свідоцтво про шлюб або свідоцтво про смерть, за потреби; документальне підтвердження також може включати пенсійне посвідчення дитини, медичні висновки, акти присвоєння довічної стипендії тощо [10].

Крім того, для отримання пільги інвалідам, учасникам бойових дій та іншим категоріям громадян, необхідно пред'явити додаткові документи, такі як посвідчення учасника бойових дій, орденська книжка Героя України, Героя Радянського Союзу, чи інші документи, які засвідчують віднесення до певної категорії осіб [10].

Зазначені вимоги щодо документів для отримання податкової соціальної пільги визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 року № 1227, яка встановлює порядок застосування пільг згідно з податковим законодавством.

Податкова соціальна пільга є важливим інструментом соціальної підтримки, спрямованим на полегшення фінансового тягаря для малозабезпечених верств населення (табл. 2). Ця програма надає можливість робітникам заробляти до певного рівня доходу, не сплачуючи повну суму податків, що стимулює соціальну рівність та підвищує життєвий рівень громадян.

Таблиця 2 Розміри податкової соціальної пільги за кількістю дітей та розміром доходу в Україні у 2024 році

Умова	Пільга	Розмір доходу
Робітник отримує зарплату не більше 4 240 грн	100%	До 4 240 грн
Робітник має двох і більше дітей	150%	До 8 480 грн
Робітник має двох і більше дітей	200%	Понад 8 480 грн

Джерело: складено автором на основі [2]

Податкова соціальна пільга спрямована на підтримку малозабезпечених категорій населення. За цією програмою, робітники, чиї доходи не

перевищують 4 240 грн, можуть розраховувати на 100% пільгу, що становить 1 514 гривень. Однак, якщо робітник має двох чи більше неповнолітніх дітей, він

може отримати пільгу у розмірі 150% або навіть 200% від прожиткового мінімуму для працездатної особи. Наприклад, якщо робітник має двох дітей, його граничний розмір доходу для отримання пільги складатиме 8 480 гривень. У разі, якщо дохід не перевищує цей показник, він може отримати 150% пільгу, а це 3 028 грн за кожну дитину.

Згідно з пунктом 198.5 статті 198 Податкового кодексу України, під час дії воєнного або надзвичайного стану, втрати товарів не розглядаються як використання для операцій, що не оподатковуються ПДВ, а також норми цієї статті не застосовуються до випадків, коли товари, придбані з ПДВ, знищені або передані у державну власність під час таких обставин [11]. Згідно з цим приписом податкові зобов'язання з ПДВ не стягуються у випадку втрати товарів або їх передачі у державну власність, а податковий кредит, сформований при їх придбанні, не коригується [11].

Згідно з пунктом 321 підрозділу 2 Розділу XX Податкового кодексу України, операції з передачі товарів і послуг для потреб оборони та безпеки населення, проведені для установ, утримуваних коштами державного бюджету, не вважаються операціями з постачання товарів/послуг, а це означає, що податкові зобов'язання за такими операціями не застосовуються [11].

Необхідною умовою для неврахування товарів чи послуг платниками як благодійної допомоги під час обрахунку граничного обсягу для реєстрації ПДВ є їх надання благодійним організаціям за рахунок громадських об'єднань чи благодійних організацій протягом 2022 року, як передбачено підпунктом 69.12 пункту 69 підрозділу 10 Розділу XX ПКУ.

Операції громадських об'єднань чи благодійних організацій з передачі товарів/послуг установам, утримуваним коштами державного бюджету, для потреб оборони та безпеки населення не враховуються при обрахунку загальної суми для обов'язкової реєстрації платником ПДВ, згідно з пунктом 197.1 статті 197 ПКУ [11].

Застосування вищезазначених норм Податкового кодексу України у практиці підпорядковується

вимогам, що стосуються оформлення первинних документів бухгалтерського обліку відповідно до законодавства України про бухгалтерський облік і фінансову звітність.

Висновки. Система податкових пільг відіграє значну роль у підтримці населення та забезпеченні необхідних ресурсів для оборони країни. Передбачені норми законодавства забезпечують захист платників податків під час втрати товарів або їх передачі у державну власність під час воєнного або надзвичайного стану, а також спрощують оподаткування у випадках, пов'язаних із потребами оборони та безпеки населення.

Такі податкові пільги сприяють підтримці фінансової стійкості громадян і підприємств в умовах військових дій, дозволяючи їм ефективно управляти своїми ресурсами та забезпечувати необхідні витрати на життя та виробництво. Це сприяє збереженню соціальної стабільності в країні та зниженню економічних втрат під час кризових ситуацій.

Податкові пільги також сприяють мобілізації ресурсів для оборони та безпеки країни, оскільки стимулюють благодійні внески та підтримку військових формувань, що забезпечують оборону та безпеку населення. Це важливий елемент у формуванні національної обороноздатності та зміцненні оборонного потенціалу країни в умовах небезпеки, яка впливає як на населення, так і на економіку країни.

Застосування податкових пільг під час воєнного стану також відображає здатність держави до адаптації та реагування на виклики безпеки та оборони. Це свідчить про гнучкість та ефективність податкової системи в умовах екстремальних обставин і допомагає зберегти довіру населення до владних структур і системи оподаткування.

Загальнонаціональна підтримка та впровадження податкових пільг у період воєнного стану є важливим кроком у забезпеченні захисту інтересів громадян і країни в цілому, а також сприяє збереженню економічної та соціальної стабільності в умовах воєнних дій.

Література:

1. Гордієнко М. І. Огляд змін податкового законодавства України в період дії військового стану. 2023. № 1 (113). С. 158-162. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-1-113-31>.
2. Податкова соціальна пільга – хто може отримати та як розрахувати. *Факти*. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20240327-podatкова-soczialna-pilga-hto-mozhe-otrymaty-ta-yak-rozrahuvaty/>
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 25.11.2022 №2118-IX ; станом на 25.11.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#n5>.
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 №2120-IX ; станом на 15.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#top>
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. №2142-IX ; станом на 24.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#n2>.
6. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків в період воєнного, надзвичайного стану від 01.04.2022 р. №2173-IX ; станом на 01.04.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39325>.

7. Бубличенко В. Податкові зміни та пільги на час воєнного стану в Україні. *GOLAW*. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/podatkovi-zmini-ta-pilgi-na-chas-voennogo-stanu-v-ukrayini/>
8. Державна податкова служба України. Нові податкові пільги для ФОПів та підприємств в умовах війни. *Державна податкова служба України. Офіційний портал*. URL: <https://if.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-576960.html>.
9. Уряд запровадить податкові пільги на час війни: ФОПів звільнять від ЄСВ. *Мінфін*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2022/03/07/82049309/>
10. Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. №1227; станом на 06.01.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF#Text>.
11. Нюанси застосування пільг з ПДВ через війну за новим законом: роз'яснює ДПС. *Дебет-Кредит*. URL: <https://news.dtkk.ua/taxation/pdv/75422-niuanisi-zastosuvannia-pilg-z-pdv-cerez-viinu-za-novim-zakonom-roziasniuje-dps>.

References:

1. Gordiienko, M. I. Overview of Changes in Tax Legislation of Ukraine during the Period of Martial Law. 2023, 1(113), 158-162. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-1-113-31>.
2. Facti. (2024). Tax Social Privilege - who can receive and how to calculate. <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20240327-podatkova-soczialna-pilga-hto-mozhe-otrymaty-ta-yak-rozrahuvaty>.
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2022). On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period of martial law. Law of Ukraine dated 25.11.2022 №2118-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#n5>.
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2022). On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the validity of norms during the period of martial law. Law of Ukraine dated 15.03.2022 №2120-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#top>.
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2022). On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine to improve legislation during the period of martial law. Law of Ukraine dated 24.03.2022 №2142-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#n2>.
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2022). Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the administration of certain taxes during the period of martial law, extraordinary situation from 01.04.2022 №2173-IX. URL <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39325>.
7. Bublichenko, V. (2022). Tax changes and privileges during martial law in Ukraine. *GOLAW*. <https://golaw.ua/ua/insights/publication/podatkovi-zmini-ta-pilgi-na-chas-voennogo-stanu-v-ukrayini/>
8. State Tax Service of Ukraine. (2024). New tax privileges for individual entrepreneurs and enterprises in wartime conditions. *State Tax Service of Ukraine. Official portal*. <https://if.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-576960.html>.
9. Ministry of Finance of Ukraine (2022). The government will introduce tax privileges during the war: individual entrepreneurs will be exempt from ERUs. [Online resource]. <https://minfin.com.ua/ua/2022/03/07/82049309/>.
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2010). On approval of the Procedure for submitting documents for the application of tax social privilege. Law dated 29.12.2010. №1227. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF#Text>.
11. Debet-Kredit (2022). Nuances of applying VAT exemptions during the war under the new law: explained by the SFS. <https://news.dtkk.ua/taxation/pdv/75422-niuanisi-zastosuvannia-pilg-z-pdv-cerez-viinu-za-novim-zakonom-roziasniuje-dps>.

